

10. Телия В. Н. Типы языковых значений. Связанное значение слова в языке / Вероника Николаевна Телия. – М. : Наука, 1981. – 269 с.
11. Усачева В. В. Славянская ихтиологическая терминология : принципы и способы номинации : обратный словарь / Валерия Васильевна Усачева. – М. : Индрик, 2003. – 352 с.
12. Французско-русский фразеологический словарь / [под ред. Я. И. Рецкера]. – М. : Госуд. изд-во иностр. и нац. словарей, 1963. – 1111 с.
13. АБВУ Lingvo x6 [Электронный ресурс] : электронный словарь. – 4,7 Gb. – АБВУ Software, 2014. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги : Pentium ; 512 Mb Ram ; Windows 8/8.1, 7, Vista, XP (SP2, 3). – Назва з контейнера.
14. DesRuisseaux P. Le dictionnaire des proverbes, dictons et des adages québécois avec les équivalents français et anglais / Pierre DesRuisseaux. – Québec : Bibliothèque Québécoise, 2009. – 324 p.

Швец О.В.

аспірант,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СТРУКТУРНІ МОДЕЛІ НОМІНАТИВНИХ РЕЧЕНЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження зумовлена посиленням інтересу науковців до синтаксичної структури номінативного речення та її інтерпретації на рівні сучасного розвитку лінгвістичної науки, у зв'язку з тим, що номінативні речення становлять активну й дедалі більш уживану синтаксичну конструкцію. Форма ядерного конституента номінативних речень втілює у собі функцію номінації (називання), реалізується у відповідній номінативній, номінативно-вказівній, номінативно-оцінній чи номінативно-окличній інтонації.

Мета цієї розвідки – виявити особливості основних структурних моделей номінативних речень сучасної французької мови.

Матеріалом дослідження стали номінативні речення, дібрані шляхом суцільної вибірки із творів французьких письменників ХХ століття Е. Тріоле, Ж. Бернаноса, Ф. Моріака.

Кожне речення, у тому числі і номінативне, є певного роду синтаксичною конструкцією, що використовується в актах мовленнєвої комунікації і реалізує визначену структурну схему. Як і будь-яку іншу лінгвістичну модель, структурну схему простого

речення прийнято розглядати як абстрактний аналог речення, тобто структурна схема простого речення – це зображення його синтаксичної структури за допомогою заданої системи символів (класів слів, графічних знаків).

Серед номінативних односкладових речень, слідом за П. О. Лекантом, у сучасній лінгвістиці виділяють два структурних типи: нерозчленовані і розчленовані, які мають глибокі відмінності у своїй структурі [2, с. 159].

Розчленовані речення містять у своєму складі детермінанти, що є суттєвим для структури речення, а нерозчленовані, як поширені, так і непоширені, мають емпатичну інтонацію, що спричинює відсутність підвищення тону і пауз. Речення з детермінантами є інтонаційно розчленованими: детермінант відокремлюється від головного члена паузою; вершина тону перебуває на детермінуючому члені, а після паузи наявне значне пониження тону [2, с. 159], наприклад: *Un nom – et quel nom* [3, р. 46].

У сучасній лінгвістиці є кілька концепцій дослідження семантики речень, що містять різні підходи до вивчення смислу речення. Однією з найпоширеніших є денотативна або референтна концепція значення речення, мета якої – виявлення відношень між висловлюванням і ситуацією, що позначається, або подією.

Семантична структура речення визначається, виходячи з його формального значення. Слідом за Н. М. Арват, вважаємо, що семантична структура речення – це утворений на предикативній основі семантичний комплекс, що є результатом взаємодії семантичних компонентів і відображає взаємозв'язок типізованих елементів екстралінгвістичної дійсності [1, с. 14].

Компонентний аналіз номінативних речень засвідчує, що подібні синтаксичні структури є двоскладовими (двочленними) реченнями, навіть якщо вони представлені лише одним головним членом, а при ньому відсутні об'єктні або обставинні поширювачі, оскільки у їх семантичній структурі виявляється і семантичний суб'єкт (експліцитний), і семантичний предикат (імпліцитний).

У результаті компонентного аналізу номінативних речень, були виявлені наступні семантичні структури таких речень:

I. Двокомпонентні семантичні структури, що складаються з семантичного предиката і семантичного суб'єкта. Семантика схеми – “наявність, існування предмета чи предметно представленої дії”, а предмет (у широкому значенні слова) постає як суб'єкт буття,

існування, представлений структурними схемами речень (Cop₀)+N: *Midi...* [6, р. 54], *Le père...* [6, р. 24], *Des blagues* [3, р. 74], *Le printemps* [6, р. 179].

Тут і далі використані символи: N – іменник, Pron – займенник, Num – числівник, Adj – прикметник, Adv – прислівник, Pron – займенник, Prep – прийменник, (Cop₀) – імпліцитний предикат.

II. Трьохкомпонентні семантичні структури, які поділяються на дві групи:

1. Трьохкомпонентні семантичні структури, що складаються із семантичного суб'єкта (предмета чи предметно представленої дії), семантичного предиката, що позначає існування, наявність предмета (у широкому смислі слова) і семантичного об'єкта зі значенням приналежності, представлені структурними схемами речень (Cop₀)+Pron+N: *Sa fille* [3, р. 183], *Mes hommages...* [6, р. 247];

2. Трьохкомпонентні семантичні структури, що складаються із семантичного суб'єкта (предмета чи предметно представленої дії, стану), семантичного предиката, що позначає існування, наявність предмета і семантичного конкретизатора з просторовим або часовим значенням, представлені структурними схемами речень (Cop₀)+Num+N, Adv+(Cop₀)+N, N+(Cop₀)+Num: *Huit heures* [6, р. 183], *Voici le tournant...* [6, р. 56], *Mardi en huit...* [6, р. 254].

III. Чотирьохкомпонентні семантичні структури номінативних речень, що поділяються на дві групи:

1. Чотирьохкомпонентні семантичні структури, що складаються із семантичного суб'єкта (предмета чи предметно представленої дії, стану), семантичного предиката, що позначає існування, наявність предмета зі значенням приналежності, представлені структурними схемами речень N+(Cop₀)+Prep+N, (Cop₀)+Pron+Adj+N: *La fille à Marie?* [6, р. 250], *Mon pauvre enfant!* [3, р. 185];

2. Чотирьохкомпонентні семантичні структури, що складаються із семантичного суб'єкта (предмета чи предметно представленої дії, стану), семантичного предиката, що позначає існування, наявність предмета, і семантичних конкретизаторів з просторовим або часовим значенням, представлені структурними схемами речень N+(Cop₀)+Prep+Adv, (Cop₀)+Adv+Prep+N, (Cop₀)+Num+N+Adj, (Cop₀)+Num+N+Adv: *Des voix en bas...* [6, р. 120], *Ici, sur le banc* [5, р. 71], *Quatre heures passées* [6, р. 62], *Onze heures, déjà...* [4, р. 108].

Цей перелік семантичних структур номінативних речень не є завершеним і може бути продовженим. Досліджений матеріал

показав, що найпоширенішими і найпродуктивнішими серед них є двохкомпонентні семантичні структури, що складаються з семантичного предиката і семантичного суб'єкта, тобто у семантичному аспекті номінативні речення є двоскладовими.

Отже, номінативні речення є односкладовими реченнями у граматичному аспекті, або на поверхховому рівні, проте вони є двоскладовими реченнями у семантичному аспекті або на глибинному рівні. Структура номінативних конструкцій залежить від текстових позицій, які у своїй сукупності є реальним виявом кожної форми. Висока функціональність номінативних речень визначається не лише їхніми структурними параметрами та граматичними характеристиками, але й завантаженістю цієї конструкції в мові, її реальною можливістю забезпечувати процес комунікації як з погляду змістової сторони цього процесу, так і з боку нормативно-стилістичного аспекту.

Список використаних джерел:

1. Арват Н. Н. Компонентный анализ семантической структуры простого предложения (текст лекций) / Нинель Николаевна Арват. – Черновцы : Изд-во Черновиц. гос. унта, 1976. – 68 с.
2. Лекант П. А. Синтаксис простого предложения в современном русском языке / Павел Александрович Лекант. – М. : Высшая школа, 2004. – 247 с.
3. Bernanos G. Journal d'un curé de campagne / Georges Bernanos. – Paris : Édition du groupe "Ebooks libres et gratuits", 1936. – 263 p.
4. Mauriac F. La fin de la nuit / François Mauriac. – Paris : Bernard Brasset, 1935. – 253 p.
5. Mauriac F. Thérèse Desqueyroux / François Mauriac. – Paris : Brodard et Taupin, 1927. – 184 p.
6. Triolet E. Roses à crédit / Elsa Triolet. – Kiev : Dnipro, 1981. – 255 p.